

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148, Dep.
0033 OSLO

Middelthuns gate 29

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Vår dato: **22 DES 2006**
Vår ref.: NVE 200403874-42 ktv/smy
Arkiv: 911-511.1 /046.5Z
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Stine Maria Ystrøm
22 95 92 49

Org.nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
7694 05 08971

Småkraft AS - Tillatelse til å bygge Årvik kraftverk i Årvik, Kvinnherad kommune i Hordaland - oversendelse av klage fra Naturvernforbundet i Hordaland

Ved NVEs vedtak av 13.10.2006 fikk Småkraft AS tillatelse til å bygge Årvik kraftverk i Årvikelv, Kvinnherad kommune. NVE har mottatt klage fra Naturvernforbundet i Hordaland på vedtaket. Vi kan ikke se at det i klagen har kommet frem nye momenter av vesentlig betydning for vårt vedtak og som skulle gi grunn for å endre dette. NVE opprettholder vedtaket og oversender saken til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

Norges vassdrags- og energidirektorat mottok søknad fra Småkraft AS den 11.11.2004 og planendringssøknad den 15.12.2005 om tillatelse til å bygge Årvik kraftverk.

NVE ga konsesjon for bygging av småkraftverket den 13.10.2006. Tillatelsen ble gitt etter planendringssøknadens alternativ B, som i motsetning til alternativ A unnlot å omfatte den markante fossen "Kvitingen". Tillatelsen ble også gitt på bestemte vilkår, blant annet at det skal slippes en minstevannføring på 100 l/s i perioden 15.5.- 15.9 av hensyn til det biologiske livet i elva. Kraftverket, slik det er gitt tillatelse til, vil utnytte fallet mellom kote 210 og 6,5 i Årvikelv og få en installert effekt på 4,6 MW med en årlig produksjon på om lag 18 GWh.

Klager

NVEs vedtak er påklaget av Naturvernforbundet i Hordaland (NVH) i brev av 15.11.2006. Det er klaget i rett tid, jf. forvaltningsloven § 29.

Klagen

Vi refererer følgende fra den mottatte klagen:

"Naturvernforbundet Hordaland (NVH) er rettslig klageinstans etter Forvaltningsloven og ønsker ved dette brevets merknader å klage på Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) tillatelse i brev av 13.10.2006, under henvisning til søknad av 15.12.2005 og til vedlagt KTV-notat nr. 60/2006, å gi Småkraft AS lov til å bygge Årvik kraftverk i Årvikelva i Kvinnherad kommune, Hordaland fylke. NVH mottok vedtaket 26.10.2006 og overholder dermed tidsfristen i Forvaltningsloven, jf. § 29.

NVH vil først bemerke at NVE gjorde en riktig vurdering i forhold til Småkraft AS sine planer, ved å be om ny planendringsøknad og deretter velge alt. B som sparte fossen Kvitingen med minstevannføring i sommerhalvåret på den utbygde strekningen.

Klagen er som følger. Årvikelva har sitt nedbørfelt på den nordlige del av Folgefonnhalvøya og renner ut i Hardangerfjorden. I tillegg er det i samme geografiske området av NVE gitt tillatelse til utbygging av Gjetningsdalen i Gjetningsdalen, Daleelva i Gjetningsdalen, Øyrabekken, Gjerde, og nå sist Alsåkerelvi. Det er søkt om konsesjon for Tveitelva, Stampaelva og Stølsdalselva. Vi har erfaring for at det jobbes med kraftplaner også for Storelvi. Med NVE's konsesjonspraksis er det all grunn til å frykte at også de tre søknadene som ligger inne til behandling, og Storelvi når den kommer, vil få tillatelse til å bygges ut for kraftproduksjon. Skjer det, vil det ikke lenger være noen elver, og bare noen få mindre bekker, som renner urørt ut til Hardangerfjorden i det omtalte området.

NVE har her ikke vurdert sumvirkninger av alle prosjektene og samlet konsekvenser av prosjektene på landskapsbildet, naturmangfoldet, friluftslivet og reiselivet innenfor den nordlige del av Folgefonnhalvøya, som det geografiske området utgjør. Slepping av minstevannføring er ikke å betrakte som godt nok alternativ til opprinnelig tilstand.

Helhetsplanleggingen er fraværende for disse vassdragene og skadeomfanget i et viktig nasjonalt landskap er uerstattelig. Det må være relevant å forlange at direktoratet er i stand til å se og villig til å vurdere totalresultatet av sine enkeltvurderinger. Det er meningsløst å tillate en bit for bit utbygging som ender opp med at bare noen få, mindre bekker blir værende tilbake i et så kjent og viktig landskap.

Det vil være fullstendig uakseptabelt at det ikke lenger er elver som renner urørt ned i de midtre og indre deler av Hardangerfjorden i fra Folgefonnhalvøya. Hardangerfjorden er et spesielt viktig landskap av nasjonal og internasjonal verdi og interesse. Nordbreen av Folgefonna og Folgefonna nasjonalpark har sin nordlige utbredelse inn i området og de nevnte elver er vassdrag som renner i fra fjell til fjord. Hele den nordlige Folgefonnhalvøya er derfor definert som landskapsområde av betydning og bør ses på som en helhet, selv om vi her retter vår oppmerksomhet mot fjordlandskapet.

Det vil være et nasjonalt tap å frata Hardangerfjorden sin elve- og fossenatur som har så stor betydning for fjordens og landskapets karakter og særtrekk. Hardangerfjorden har også en historisk og kulturhistorisk interesse for det norske folk. Summen av inngrep vil medføre at disse kvaliteter vil gå tapt for nasjonen. NVH er av den oppfatning at NVE som delegert myndighet for regjeringen gjennom Olje- og energidepartementet er ansvarlig for at regjeringens intensjoner og planer som er uttrykt i Soria Moria erklæringen om utarbeidelse av Fylkesvise planer for småkraftverk blir etterlevd. Fylkesvise planer tar sikte på å unngå nettopp slik ødeleggende virkninger som summen av disse prosjektene representerer i et så viktig landskap som Hardangerfjorden.

NVE sier selv i sitt høringsdokument, Forslag til faglige retningslinjer for utarbeidelse av fylkesvise planer for småkraftverk, at de vil bruke de retningslinjer som er skissert i deres dokument. Retningslinjene sier at inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskaps-/landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås, og at prosjekter som ligger under samme nedbørfelt/område/kommune og som kan forventes å føre til uheldige sumvirkninger, bør sendes samtidig på høring så langt det er mulig. NVE's vurdering av sumvirkninger er at det fordrer en mer helhetlig planlegging og vurdering av disse virkninger. I områder hvor man er kjent med at det foreligger flere konkrete planer om småkraftverk, vil NVE legge til rette for en mest mulig samordnet behandling. Dette vil kunne

innebære at prosjekter legges på vent inntil man kan få gjennomført en samlet høring for de prosjektene som kan komme i konflikt med hverandre eller medføre uheldige sumvirkninger.

Kriterier for løpende behandling av konsesjonssøknader i dokumentet forklarer at det kan være hensiktsmessig å utsette behandlingen av prosjekter som er lokalisert i områder med særlig planleggingsbehov, og som kan gi en dårlig forvaltning av vassdragsressursene og miljøverdiene i området samlet sett. NVH ser den nordlige del av Folgefonnhalvøya som et område med særlig planleggingsbehov grunnet antallet av planlagte prosjekter.

Fylkesvise planer vil bli et viktig styringsinstrument for hvordan vi foretar en helhetlig vurdering av konsesjonssøknader for småkraftverk. Planene med retningslinjer vil fremstå innen rimelig kort tid. For å vurdere om bortfallet av Årvikelva, sammen med gitte konsesjoner og søkte prosjekter, representerer så stor negative influens i et viktig nasjonalt landskap at det er uakseptabelt, krever NVH at tillatelsen til å utnytte Årvikelva til kraftutbygging blir trukket tilbake til vurderingen av sumvirkninger er foretatt. Primært gjennom Fylkesvise planer for småkraftverk, sekundært av NVE i samarbeid med andre faglige etater og organisasjoner. NVH betrakter ikke slepping av minstevannføring som et godt nok alternativ til å redusere skadeomfanget av tiltakene.”

Kommentarer til klagen

NVE oversendte i ved brev av 20.11.2006 klagen fra NVH til Småkraft AS for at de skulle få anledning til å kommentere dette, jf. forvaltningsloven § 33, 3. ledd. Småkraft har i brev av 8.12.2006 kommentert klagen slik:

”Bakgrunn

Vi viser til brev frå 20.11.2006 der De ber om Småkraft AS (SK) sine kommentarar til klage frå Naturvernforbundet i Hordaland (NFH) vedrørande vedtak om løyve til bygging av Årvik kraftverk, Kvinnherad kommune.

Kommentarar Småkraft AS:

Frå grunneigarane og SK sitt syn inneheld ikkje klagen nye argument mot utbygging av Årvik kraftverk.

Klagen

NFH har påklaga vedtaket til OED, med grunngjevinga:

”NVE har her ikke vurdert sumvirkninger av alle prosjektene* og samlet konsekvenser av prosjektene på landskapsbildet, naturmangfoldet, friluftslivet og reiselivet innenfor den nordlige del av Folgefonnhalvøya, som det geografiske området utgjør.”

*NFH refererer til 5 andre prosjekt som har fått konsesjon i området, samt 3 andre som er under handsaming i NVE.

Vidare refererer vi frå klagen;

”NFH er av den oppfatning at NVE som delegert myndighet for regjeringa gjennom Olje- og energidepartementet er ansvarlig for at regjeringens intensjoner og planer som er uttrykt i Soria Moria erklæringa om utarbeidelse av Fylkesvise planer blir etterlevd. Fylkesvise

planer tar sikte på å unngå nettopp slike ødeleggende virkninger som summen av disse prosjektene representerer i et så viktig landskap som Hardangerfjorden”

Handsaminga og SK sin vurdering av klagen

Under høyringsrunden av Årvik kraftverk kom NFH med fråsegn 6.4.2006 til planendringssøknad for Årvik kraftverk. Vi refererer frå avsnitt ”Generell kommentar”;

Naturvernforbundet ønsker å gi en kort generell kommentar til den massive vannkraftutbyggingen som nå er i gang i fylket og som også inkluderer Årvikelva. Vi mener disse kommentarer er relevante for behandlingen av det omsøkte prosjektet. Naturvernforbundet er dypt bekymret over det store omfanget vannkraftutbygginger nå har fått i Hordaland og spesielt i Kvinnherad. Antall prosjekter vil medføre landskapsmessige forandringer av historiske dimensjoner.....En enda større grunn til bekymring er hva disse landskapsforandringer medfører for de alminnelige interesser som tap av identitet, opplevelser, friluftsliv og alminnelig trivsel. For å konkretisere dette bedre må det bli et krav om helhetsplanlegging. Det vil si at fylkesvise planer for småkraftutbygging må realiseres og ingen løyve må gis før et slikt planverk er ferdigstilt.

I konsesjonen, under ”Bakgrunn for vedtak Årvik kraftverk”, konkluderer NVE med følgende;

”Etter en helhetsvurdering av prosjektet med de alternativer som foreligger og de innkomne uttalelser, mener NVE at nytten med tiltaket er større enn skader og ulemper for private og allmenne interesser, slik at kravene i § 25 i vannressursloven er tilfredsstilt. NVE gir derfor Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven i § 8 til å bygge Årvik kraftverk etter alternativ B på de vilkår som følger vedlagt.”

SK vil med bakgrunn i dette stadfeste at grunnlaget NFH klaga på har vore vurdert tidlegare i konsesjonshandsaminga.

Småkraft viser vidare til forslag til retningslinjer for fylkesvise planer for småkraftverk. Der kjem det fram at det på generelt grunnlag ikkje er aktuelt å utsetje konsesjonshandsaminga av småkraftprosjekt inntil den fylkesvise planlegginga er avslutta. Dette er også ved fleire anledningar stadfesta av OED.

Klagen frå NFH er fremja på eit generelt grunnlag, og bør av den grunn ikkje takast til følgje.

Småkraft fryktar at ein vil nytte klage på konsesjonar som rein trenering av framdrifta i småkraftutbygging generelt, og av Årvik spesielt. Vi vil av den grunn be om ei raskast mogleg handsaming av slike klagar, særleg fordi lang handsamingstid i seg sjølv vil auke omfanget av slike klagar.

Vi vil også påpeike at det for Årvik kraftverk er forhandlingar med entreprenør med sikte på å starte opp bygginga så snart som mogleg. På grunn av det pressa entreprenørmarknaden reknar med at ei utsetting vil gje ei formidabel kostnadsauke for prosjektet.”

NVEs merknader til klagen

NVE registrerer at NVHs klage er på et generelt grunnlag, da de uttaler at:

" NVH vil først bemerke at NVE gjorde en riktig vurdering i forhold til Småkraft AS sine planer, ved å be om ny planendringssøknad og deretter velge alt. B som sparte fossen Kvitingen med minstevannføring i sommerhalvåret på den utbygde strekningen. "

NVE oppfatter klagen som en generell motstand mot at det gis konsesjon uten at alle de kraftverk som er konsesjonssøkt eller planlegges på Folgefonnhalvøya ved Hardangerfjorden ses i sammenheng. Dette på bakgrunn av at det nå er gitt konsesjon til 5 kraftverk i området. Det er ikke spesifikke virkninger av denne ene utbyggingen som er grunnlaget for klagen.

NVH påpeker at sumvirkningene av de allerede tillatte og konsesjonssøkte kraftverkene blir så store at det vil være svært få urørte elver igjen. De mener NVE ikke har vurdert sumvirkningene av alle prosjektene og deres samlede konsekvenser for landskap, naturmangfold, friluftsliv og reiseliv, og at en bit-for-bit utbygging av området ikke er akseptabelt sett i lys av områdets verdi. NVH mener at området er av en slik nasjonal verdi at det kreves en samordnet vurdering av småkraftverkplanene, og ønsker at tillatelsen trekkes tilbake og utsettes til en vurdering av sumvirkningene er gjort og faglige retningslinjer for fylkesvise planer for småkraftverk er utarbeidet.

Disse forholdene ble også omtalt i NVH sin høringsuttalelse til saken, og vi kan derfor ikke se at det er nye momenter som NVH legger frem. NVE vurderte i sitt KTV- notat nr 60/2006 - "Bakgrunn for vedtak" at den største landskapsmessige betydningen knyttet seg til fossen Kvitingen, og at den var såpass markant at det ikke var tilrådelig å gi tillatelse til en utbygging av denne. Derfor ga vi tillatelse til en redusert utbygging med inntaket på nedsiden av fossen. Partiet som er tillatt utbygd, er svært lite synlig og har etter vår mening liten landskapsmessig betydning. Vi har imidlertid fastsatt en minstevannføring i perioden 15.5.- 15.9. på 100 l/s for å sikre betingelsene for elvas biologiske liv. NVH mener dette ikke er et godt nok alternativ til å redusere skadeomfanget av tiltaket. Vi er uenig i dette da vi tillegger fossen Kvitingen den vesentligste landskapsmessige verdien i elva. Det er lite innsyn til elva fra veien. Det man ser fra fjorden og veien fra den andre siden av fjorden, er fossen, som vil bli bevart. Dermed vil landskapsinntrykket endre seg minimalt etter en utbygging. NVE mener dermed at vi har ivaretatt det som er viktigst for dette områdets landskapsmessige karakter, og dermed også redusert uheldige sumvirkninger.

I forslag til faglige retningslinjer for utarbeidelse av fylkesvise planer for småkraftverk, som har vært på høring denne høsten, står det:

"Det er behov for å øke tilgangen på miljøvennlig, fornybar energi. Det er derfor ikke aktuelt å utsette behandlingen av alle prosjekter til den fylkesvise planleggingen er avsluttet. Samtidig kan det være hensiktsmessig å utsette behandlingen av prosjekter som er lokalisert i områder med særlig planleggingsbehov, og som kan gi en dårlig forvaltning av vassdragsressursene og miljøverdiene i området samlet sett.

Vi anbefaler at man, før planer er på plass, legger på vent saker hvor fylkeskommune og/ eller kommune signaliserer at en bit for bit utbygging i det aktuelle området kan medføre uheldige sumvirkninger. Søknader om utbygging vil bli lagt på vent kun dersom nevnte instanser har gjort en konkret vurdering av området og har satt i gang planarbeid for området."

NVE har ikke funnet grunn til å utsette behandlingen av Årvik kraftverk i påvente av fylkesvis planlegging, da vi mener at prosjektets utforming og de avbøtende tiltak er tilstrekkelig til å ivareta de

viktigste landskapsmessige verdiene. Det har heller ikke kommet innspill fra verken kommune eller fylkeskommune om et behov for samordnet planlegging i området.

Søknad om Årvik kraftverk ble første gang sendt inn til NVE i 2004. Dette var lenge før arbeidet med fylkesvise planer ble igangsatt. Saken har "modnet" lenge gjennom forslag til alternative utbygningsløsninger fremstilt i planendringssøknaden som kom i 2005. Da arbeidet med fylkesvise planer satte i gang, var prosjektet i sluttbehandlingsfasen. Det er etter vårt syn lite hensiktsmessig å utsette saken ytterligere etter en såpass langvarig og grundig saksbehandling.

NVH uttrykker bekymring for utfallet av de andre konsesjonssøknadene i samme område som er til behandling. De skriver:

"Med NVEs konsesjonspraksis er det all grunn til å frykte at også de tre søknadene som ligger inne til behandling, og Storelvi når den kommer, vil få tillatelse til å bygges ut til kraftproduksjon."

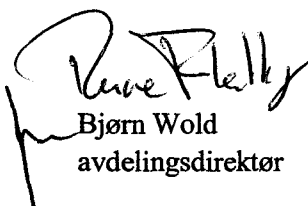
Det er ikke aktuelt fra NVEs side å uttale seg om utfallet av saker som ligger inne til behandling. Vi er imidlertid på generell basis opptatt av at de saker vi gir tillatelse til, skal være miljømessig akseptable. Fastsettelse av avbøtende tiltak som for eksempel minstevannføring er i så måte vesentlig. Det samme gjelder vilkåret om at NVE skal godkjenne detaljplanene. Gjennom godkjenningen vil NVE påse at virkningene blir begrenset. For Årvik sin del, mener vi at vi har ivaretatt dette ved å utelate fra prosjektet den delen av elva som faktisk er synlig og markant i landskapet.

Konklusjon

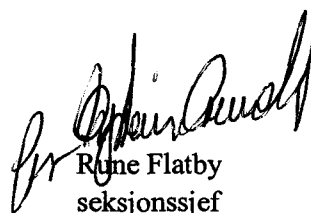
NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye vesentlige momenter som svekker hovedbegrunnelsene for vår tillatelse og det er etter vårt syn ikke grunnlag for å endre vedtaket av 13.10.2006. NVE opprettholder vedtaket om å gi tillatelse til Årvik kraftverk. Vi oversender med dette saken til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.

Vedlagte dokumenter bes returnert når klagen er ferdigbehandlet.

Med hilsen

Bjørn Wold
avdelingsdirektør

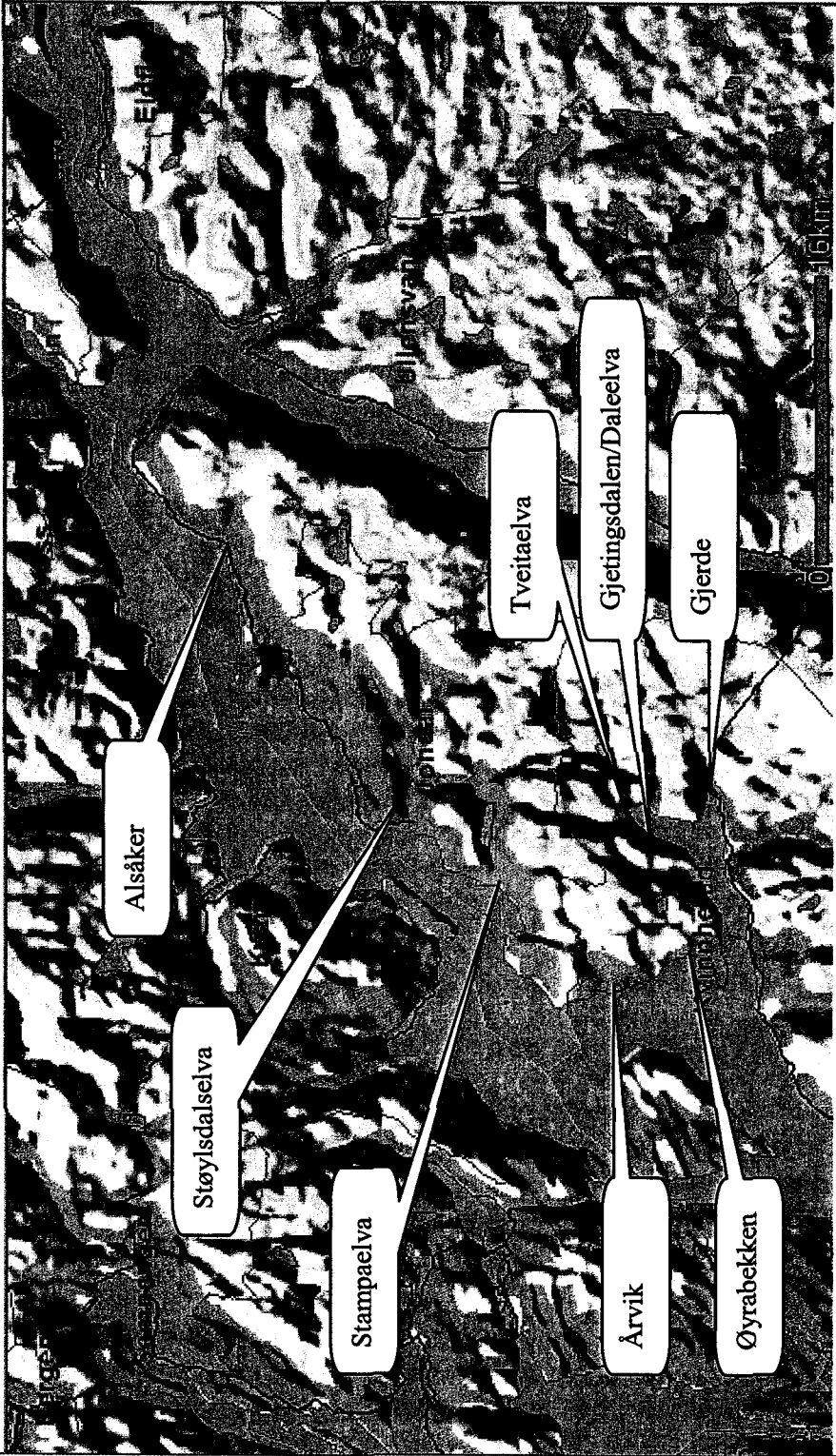

Rune Flatby
seksjonssjef

Vedlegg: Sakens dokumenter
Kart med oversikt over småkraftverk nevnt i klagen

Kopi: Småkraft AS, Pb 7050, 5020 BERGEN,
Naturvernforbundet i Hordaland, Pb 1201, 5811 BERGEN
Kvinnherad kommune, Rådhuset, 5470 ROSENDAL

OVERSIKT OVER SMÅKRAFTVERKSSAKER SOM NEVNES I KLAGEN

Siden NVE ikke har mottatt noen konsesjonssøknad for Storelvi, er ikke dette prosjektet markert i kartet.